

WZD ANALYSE 2025

WonenPlus⁺

Zorgt.

WZD maatregelen

Op 1 januari 2020 is de Wet zorg en dwang (Wzd) in werking getreden. De Wzd geldt voor alle cliënten met een psychogeriatrische en/of verstandelijke beperking op elke plek waar zij zorg van professionals ontvangen. De wet regelt de voorbereiding, besluitvorming, uitvoering en beëindiging van onvrijwillige zorg, alsmede de rechtspositie van de cliënt. De wet stelt de cliënt en zijn zorgbehoefte voorop.

In deze analyse leest u de geregistreerde onvrijwillige zorg over het volledige kalenderjaar 2025. De analyse is tot stand gekomen met data uit het ECD, aangevuld met professionele bevindingen van onder andere gedragskundige. Gezien de kleine hoeveelheid unieke cliënten is ervoor gekozen deze analyse op organisatieniveau te maken. Aandachtspunten zijn zowel op organisatie-, beleids- en locatieniveau geformuleerd.

9

unieke cliënten met WZD maatregel in 2025

19

WZD maatregelen in 2025

De Wzd

De Wzd hanteert de volgende definitie voor onvrijwillige zorg: Onvrijwillige zorg is zorg waarmee de cliënt of zijn wettelijk vertegenwoordiger niet instemt en zorg waarmee de vertegenwoordiger heeft ingestemd maar waartegen de cliënt zich verzet, maar die toch noodzakelijk is om 'ernstig nadeel' te voorkomen. Met onvrijwillige zorg beperken we het leven van de cliënt om hem te beschermen.

Uitgangspunt is te allen tijde dat onvrijwillige zorg een ultimum remedium is; alleen wanneer sprake is van ernstig nadeel en er geen mogelijkheden voor zorg op basis van vrijwilligheid meer zijn om dit nadeel te voorkomen, kan onvrijwillige zorg worden overwogen.

In de tabellen hieronder is te zien hoeveel cliënten er in zorg waren in 2024 en 2025, hoeveel cliënten Wzd maatregel hadden en hoeveel maatregelen er in totaal zijn geregistreerd.

	Aantal cliënten in zorg	Aantal unieke cliënten met Wzd maatregel	Aantal Wzd maatregelen
2024	227	11	22
2025	229	9	19

Tabel: aantallen Wzd maatregelen in 2024 en 2025

Geregistreeerde onvrijwillige zorg

WZD Categorie	WZD maatregel	2024 unieke cliënten	2024 aantal maatregelen	2025 Unieke cliënten	2025 Aantal maatregelen
1. toedienen van vocht, voeding en medicatie, medische handelingen en therapeutische maatregelen;	Toedienen medicatie	4	4	1	1
	Medische handelingen en therapeutische maatregelen	1	1		
2. beperken van de bewegingsvrijheid;	Overig	2	2	2	2
3. insluiten;	In eigen verblijfsruimte	2	3	1	1
	Beperken op ontvangen van bezoek			1	1
4. Uitoefenen van toezicht op betrokkene				2	2
6. Onderzoek van de woon- of verblijfsruimte op gedrag beïnvloedende middelen of gevaarlijke voorwerpen		1	1	3	3
7. controleren op de aanwezigheid van gedrag beïnvloedende middelen		3	3	1	1
8. beperken van de vrijheid om het eigen leven in te richten;	Communicatie middelen	1	1	2	2
	Overig	5	7	5	6
Totaal		19	22	18	19

Tabel: overzicht aantal unieke cliënten en aantal WZD maatregelen per categorie in 2024 en 2025

NB: Het aantal unieke cliënten komt niet overeen met het aantal genoemd op vorige pagina omdat cliënten soms maatregelen hebben uit diverse categorieën.

Aantal cliënten

In 2025 is het aantal cliënten die een Wzd maatregel heeft nagenoeg gelijk gebleven in vergelijking met 2024. De helft van het aantal gaat om dezelfde cliënten als in 2024. Daarnaast zijn een aantal cliënten met een Wzd weggegaan en ook weer een aantal bijgekomen.

Aantal maatregelen

Het aantal maatregelen dat zijn ingezet zijn ook nagenoeg hetzelfde gebleven. Als een cliënt bij ons in zorg komt die Wzd maatregelen heeft vanuit de vorige organisatie nemen we deze in eerste instantie over om zo veel mogelijk duidelijkheid voor de cliënt te verschaffen. Deze cliënten worden dan maandelijks geëvalueerd en waar mogelijk afgebouwd in maatregelen. Daarin is autonomie van de cliënt altijd uitgangspunt en worden risico's continue afgewogen op ernstig nadeel.

Categorieën onvrijwillige zorg

De tabel op de vorige pagina laat zien dat in 2024 de categorieën 1 t/m 3 en categorie 8 het vaakst geregistreerd werden voor onvrijwillige zorg. Categorie 5 en 9 werd niet geregistreerd. In 2025 zien we het beperken van bezoek en toezicht houden erbij zijn gekomen. We zien een afname in insluiten, dit doordat één cliënt uit zorg is gegaan en we zien het controleren van gedragsbeïnvloedende middelen toenemen, door de start van 2 nieuwe cliënten met bepaalde risico's.

De meest toegepaste vorm van onvrijwillige zorg betreft het beperken van vrijheid om eigen leven in te richten. In deze categorie scoort "overig" het hoogst. Het gaat hier over allerlei levensgebieden, maar de meeste hebben te maken met geld, voeding en rookwaar.

Cliëntvertrouwenspersoon WZD

De cliëntvertrouwenspersoon WZD heeft dit jaar 13 locatie bezoeken gedaan in vergelijking met 9 in 2024. Dit jaar hebben 10 cliënten contact opgenomen met de WZD vertrouwenspersoon over 14 kwesties. Hiervan gingen 9 kwesties over vrijwillige zorg en 6 daarvan zijn doorgestuurd naar de vertrouwenspersoon/klachtenfunctionaris. Van de overige kwesties hadden 3 te maken met het beperken van het inrichten van het eigen leven en één over beperken van bewegingsvrijheid, één ging over diverse onderwerpen. In 2024 waren er 8 cliënten die contact hadden opgenomen over 8 kwesties.

De CVP WZD heeft contact met gedragskundige, begeleiders en teamleiders gehad en er is naar aanleiding van het jaarverslag overleg geweest met de Staffunctionaris Kwaliteit en Beleid en (interim) Bestuurssecretaris.

Analyse en aandachtspunten

Onvrijwillige zorg voorkomen

Zoals beschreven is het toepassen van onvrijwillige zorg de laatste keuze. Er zal altijd eerst uitvoerig bekeken worden wat er in vrijwilligheid kan gebeuren. Maar ook op het moment dat een Wzd maatregel is toegekend wordt er telkens kritisch gekeken naar wat afgebouwd kan worden of welke alternatieven er zijn en waar de cliënt zelf nog regie over kan hebben binnen de maatregel.

Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Inzetten van hulpmiddelen zoals: time timer, deurklikker, luister en spreek verbinding, bewegingssensoren;
- Valmatten inzetten

Verder zien we dat de visie van WonenPlus ervoor zorgt dat we relatief weinig Wzd maatregelen hoeven in te zetten. Onze medewerkers kijken op elk gebied samen met de cliënt naar wat mogelijk is vanuit wens van de cliënt. Omdat er vrijwel altijd gewerkt wordt vanuit de autonomie en regie van de cliënt is er veel sprake van vrijwilligheid en wordt de visie en uitgangspunt van de Wzd wet volledig doorleeft. Dat gezegd hebbende dient de kennis van de Wzd wetgeving en het stappenplan bij de begeleiders nog ontwikkeld te worden.

In het beleid hebben we beschreven wat men kan doen in de ambulante setting. De samenwerking met de VG arts van Pergamijn staat stevig en er zijn structureel maandelijks evaluaties met Wzd functionaris.

Aandachtspunten voor 2026:

- Onderzoeken wat er mogelijk is op gebied van domotica, alarmen, geen fysiek gesloten deuren en uitluistersystemen.
- Wzd aandachtfunctionaris aanstellen voor alle locaties.
- Kennissessies organiseren met de aandachtfunctionarissen en gedragskundige om ervaring uit te wisselen en te leren van elkaar.
- Kennis vergroten van de Wzd op diverse locaties bij zowel aandachtfunctionarissen als teamleiders.
- Wzd scholing voorzien die beter past bij de leerstijl van onze medewerkers.

Reactie CR

De Cliëntenraad heeft kennisgenomen van de WZD analyse 2025 en dankt de organisatie voor de heldere en zorgvuldige rapportage. De CR waardeert de wijze waarop inzicht wordt gegeven in zowel de aantallen als de aard van de toegepaste Wzd-maatregelen en de reflectie daarop op organisatieniveau.

De CR is positief over het feit dat het aantal unieke cliënten met een Wzd-maatregel en het totale aantal maatregelen in 2025 beperkt is gebleven en grotendeels vergelijkbaar is met 2024. Zeker omdat het afgelopen jaar sprake is geweest van een andere samenstelling van het gedragskundige team en wisselingen in de teamleiders. Dat deze veranderingen niet hebben geleid tot andere uitkomsten, ziet de CR als een signaal van een stabiele visie en werkwijze rondom de Wet zorg en dwang.

De Cliëntenraad herkent en onderschrijft het beeld dat onvrijwillige zorg binnen WonenPlus terughoudend en als uiterste middel wordt ingezet. De nadruk op autonomie, regie en vrijwilligheid van cliënten blijkt zowel uit de analyse als uit de beschreven praktijk, waaronder de structurele evaluatie en het waar mogelijk afbouwen van maatregelen.

Het onderzoek naar inzet van de Wzd-aandachtsfunctionarissen is afgerond en de uitkomsten zijn positief. Dat dit in 2026 concrete vorm en invulling krijgt, ziet de CR als een goede vervolgstap. De CR is nieuwsgierig naar hoe deze rol in de praktijk zal bijdragen aan verdere deskundigheidsbevordering en borging.

Tot slot vraagt de Cliëntenraad blijvende aandacht voor duidelijke en begrijpelijke communicatie richting cliënten en hun vertegenwoordigers over Wzd-maatregelen, alternatieven en rechten, zodat cliënten zich gehoord en betrokken blijven voelen bij besluiten die hen raken.

De Cliëntenraad kan zich vinden in de analyse en de geformuleerde aandachtspunten voor 2026 en spreekt haar waardering uit voor de zorgvuldige wijze waarop binnen WonenPlus met de Wet zorg en dwang wordt omgegaan.